

Handelsträdgårdsförsäkring

Detta villkor är numrerat efter ett system som lämnar utrymme för anpassningar till försäkrad verksamhet och vald försäkringsomfattning. Detta medför att numreringen inte alltid är löpande. Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet. Asterisk () i villkorstext anger att ordet finns förklarat under avsnitt Z. Definitioner.*

Innehåll

I	Översiktlig information om försäkringsvillkoren	1
	Inledning	
	Dina villkor	
	Ditt försäkringsbehov	
	Vad skyddar Handelsträdgårdsförsäkringen ?	
	Vilka skador ersätts genom A Egendomsförsäkringen?	
	Vad betyder val av försäkringsform?	
	Vilken självrisk gäller?	
	Vilket skydd har investeringar under försäkringsåret?	
	Vilka säkerhetsföreskrifter finns?	
	Vad ska jag göra vid skada?	
	Vad ersätter Avbrottsförsäkringen?	
	Hur läser du villkoren?	
A	EGENDOMSFÖRSÄKRING	4
	1 Vem försäkringen gäller för	
	2 När försäkringen gäller	
	3 Var försäkringen gäller	
	4 Försäkrat intresse	
	5 Objekttyper	
	6 Försäkrad egendom	
	7 Försäkringsform och försäkringsbelopp	
	8 Vad försäkringen gäller för	
	9 Oljeskadeförsäkring	
	9 Värmekulvertförsäkring	
	14 Skadevärderingsregler	
	15 Självrisk	
	16 Skadeersättningsregler	
B1	AVBROTTSFÖRSÄKRING	21
	1 Vem försäkringen gäller för	

Innehåll

2	När försäkringen gäller	
3	Försäkrat intresse	
4	Försäkringsbelopp	
5	Vad försäkringen gäller för	
8	Skadevärderingsregler	
9	Självrisk	
10	Skadeersättningsregler	
C	ANSVARFÖRSÄKRING	26
1	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	
2	När försäkringen gäller	
3	Var försäkringen gäller	
4	Försäkringsbelopp	
5	Vad försäkringen gäller för	
6	Vad försäkringen inte gäller för	
9	Självrisk	
10	Skadeersättningsregler	
E	RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING	32
01	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	
02	När försäkringen gäller	
03	Var försäkringen gäller	
11	Vad försäkringen gäller för	
12	Vad försäkringen inte gäller för	
42	Självrisk	
43	Skadeersättningsregler	
43	Högsta ersättning	
Q	Säkerhetsföreskrifter	37
10-11	Egendoms- och Avbrottsförsäkring	
10	Särskilda säkerhetsföreskrifter	
12	Låsanvisningar	
20	Ansvarsförsäkring	
R	NÄR SKADA INTRÄFFAT	43
10	Egendoms- och Avbrottsförsäkring	
20	Ansvarsförsäkring	
30	Rättsskyddsförsäkring	
Y	ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER	46
1	Försäkringstiden och förnyelse av försäkringen	
2	Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden	
3	Premiebetalning och uppgifter för förnyad försäkring	
4	Rätt till premieåterbetalning när försäkringen upphör i förtid	

Innehåll

5	Upplysningsplikt och riskökning	
6	Återkrav	
7	Grov vårdslöshet och uppsåt	
8	Bedrägliga uppgifter vid skadereglering	
9	Krig	
10	Atomkärnprocess och dammbrott	
11	Dubbelförsäkring	
12	Force majeure	
13	Preskription	
15	Lagtillämpning	
16	Försäkringsavtalslagen	
17	Personuppgiftslagen (1998:204)	
18	Gemensamt skadeanmälningssystem (GSR)	
Z	DEFINITIONER	51
1	Prisbasbelopp	

I. Översiktlig information om försäkringsvillkoren

Inledning

Vi ger på dessa inledande sidor en kortfattad information om några viktiga avsnitt i försäkringsvillkoren. Meningen är att du ska känna till de delar som har betydelse för din försäkring och var i villkoren du kan hitta dem. Det är emellertid den fullständiga texten under respektive avsnitt i försäkringsvillkoren som - i kombination med texten i försäkringsbrevet - bestämmer innehållet i ditt försäkringsskydd.

Du bör, förutom dessa inledande sidor även läsa moment Q 10 - 11 **Säkerhetsföreskrifter** i Egendoms- och Avbrottsförsäkringen och tilläggsförsäkringen **Indirekt skada på växter**.

Dina villkor

Din försäkring innehåller villkor med en omfattning som beror på den verksamhet du bedriver och den försäkringsomfattning du valt.

Vilka villkor som gäller för just din försäkring visas i försäkringsbrevets villkorsförteckning.

Ditt försäkringsbehov

Detta försäkringsvillkor gäller för handelsträdgårdsrörelse. Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet. I ditt försäkringsbrev anges vad som är försäkrat, vilken omfattning försäkringen har, försäkringsform och självrisk. Försäkringsvillkoren är den avtalstext som ligger till grund för vilken ersättning du får vid skada. Kontrollera att du har rätt omfattning på försäkringsskyddet genom att läsa igenom villkoren och jämföra med försäkringsbrevet!

Vad skyddar Handelsträdgårdsförsäkringen ?

Försäkringen skyddar handelsträdgårdsverksamheten och den egendom som hör till denna.

Grundskyddet, som alla har, indelas i:

- A Egendomsförsäkring**
- B Avbrottsförsäkring**
- C Ansvarsförsäkring**
- E Rättsskyddsförsäkring**

Grundskyddet kan kompletteras med:

- A 9.6 Storm-, hagel- och snötrycksförsäkring för växthus**
- A 9.7 Indirekt skada på växter**
- A 9.8 Maskinskadeförsäkring**
- A 20.0 Husbocksförsäkring**

Vilka skador ersätts genom A Egendomsförsäkringen?

Skadehändelser och undantag som gäller för Egendomsförsäkringen framgår av moment A8-9.

I Egendomsförsäkringen ingår oljeskadeförsäkring (A 9.4), som skyddar mark, grundvatten, m m mot oförutsedd utströmning av vätska från cisterner samt värmekulvertförsäkring (A 9.5).

Observera att följande skador endast ersätts om du har tecknat tilläggsförsäkring:

- Skada genom storm-, hagel- eller snötryck som drabbar växthus och egendom i växthuset - tilläggförsäkring **A 9.6 Storm-, hagel- och snötrycksförsäkring för växthus.**
- Skada genom plötsligt och oförutsett strömavbrott, plötslig och oförutsedd maskinskada (även skada genom åkslag, elfenomen, vätskeutströmning eller skada på värmekulvertanläggning) som drabbar växter, växtkulturer och varor - tilläggförsäkring **A 9.7 Indirekt skada på växter.**
- Plötslig och oförutsedd maskinskada på byggnadsinventarier, pannanläggning och maskinerier - tilläggförsäkring **A 9.8 Maskinskadeförsäkring.**
- Skada genom husbock på byggnad -tilläggförsäkring **A 20.0 Husbocksförsäkring.**

Du kan teckna A Egendomsförsäkring som endast omfattar brandförsäkring. Dvs ett katastrofskydd som omfattar skadehändelserna enligt A 8.1 - 8.8, A 9.4 Oljeskadeförsäkring och A 9.5 Värmekulvertförsäkring samt därav orsakad driftsavbrottskada. Se särskilt försäkringsvillkor HT 06, Brandförsäkring.

Vad betyder val av försäkringsform?

Försäkringsformerna är fullvärde och förstarisk. Oavsett vilken av dessa försäkringsformer som väljs, värderas skada enligt samma regler. Försäkringsformen bestämmer däremot vilken ersättning som lämnas. Fullvärde innebär att det inte finns någon bestämd högsta ersättning angiven i försäkringen. Du har försäkrat egendomens fulla värde enligt skadevärderingsreglerna och vi ska lämna ersättning upp till detta värde, med avdrag för självrisk.

Vid förstariskförsäkring begränsas ersättningen till det belopp som är angivet i försäkringsbrevet. Du har försäkrat egendomen till en viss del av värdet och vi ersätter maximalt med förstariskbeloppet, även om värdet enligt skadevärderingsreglerna efter avdrag av självrisk skulle vara högre.

Vilken självrisk gäller?

Du kan själv välja självrisknivå, i procent av prisbasbeloppet. Om du väljer högre självrisk betalar du lägre premie. Vid vissa skadehändelser gäller alltid förhöjd självrisk. Dessa framgår av försäkringsvillkoren.

Vilket skydd har investeringar under försäkringsåret?

Försäkringen omfattar automatiskt egendom som tillkommer under försäkringsåret fram till årsförfallodagen. Vid försäkringsårets slut ska investeringarna och ändring av årsomsättningen anmälas till oss, så att försäkringen kan ändras enligt de nya uppgifterna. Däremot omfattas inte tillköp av fastighet eller byggnad (även växthus) av investeringsskyddet. Sådana köp måste omgående vid förvärvet anmälas till oss för att denna egendom ska vara försäkrad.

Vilka säkerhetsföreskrifter finns?

Vi ställer vissa minimikrav på anläggningens säkerhet. I villkoren finns därför säkerhetsföreskrifter som du måste uppfylla. Säkerhetsföreskrifterna ger också anvisningar om hur t ex brandfarliga arbeten ska utföras.

Observera att för tilläggförsäkringen **A 9.7 Indirekt skada på växter**, gäller särskilda säkerhetsföreskrifter samt krav på larm och reservverk. Om det vid skada konstateras att du brutit mot säkerhetsföreskrifterna kan följden bli att ersättningen sätts ned.

Vad ska jag göra vid skada?

Du ska efter bästa förmåga försöka minska skadans omfattning genom aktiva räddningsåtgärder. Vi ersätter skäligen kostnader för detta. Skadan ska anmälas till oss så snart som möjligt. Inträffar skada som kan omfattas av tilläggsförsäkringen **A 9.7 Indirekt skada på växter**, ska skadan anmälas till oss inom 7 dagar. Sker inte detta kan ersättningen sättas ned.

Vad ersätter Avbrottsförsäkringen?

Du kan få ett avbrott i verksamheten vid egendomsskada med produktionsförluster som följd. Avbrottsförsäkringen täcker de förluster du gör under den tid hela eller delar av driften ligger nere, högst under 18 månader. Du måste vara aktiv och snarast, dock senast inom 6 månader, vidta åtgärder för att återuppta produktionen.

Hur läser du villkoren?

Villkoren är indelade i huvudrubriker (**A 1. Vem försäkringen gäller för**) och underrubriker (**A 1.1 Försäkringstagaren**). I det enskilda skadefallet finns tillämpliga bestämmelser under flera rubriker.

Följande exempel på skada visar hur villkoren är uppbyggda: En brand skadar växthus samt varor och växter som fanns i växthuset. Av försäkringsbrevet framgår följande:

- växthus samt varor och växter är försäkrade till fullvärde
- vald självrisk är 20 % av prisbasbeloppet*.

För vem och var gäller försäkringen (A 1. och 3.)

Bestämmelserna avgör vem som har rätt till ersättning för skadad egendom och var skada på egendom får inträffa för att försäkringen ska gälla.

Försäkrad egendom (A 6.)

Bestämmelserna avgör vilken egendom som är försäkrad. Försäkrad egendom anges som huvudprincip på försäkringsbrevet. Växthus samt varor och växter är angivna på försäkringsbrevet och därigenom försäkrade.

Vad försäkringen gäller för (A 8.)

Enligt A 8.1 gäller försäkringen för skada genom brand. I detta exempel finns inga tillämpliga undantag.

Skadevärderingsregler (A 14.)

Här finns bestämmelser om hur skadorna på växthus samt varor och växter ska värderas. Åtgärd efter skada samt ålder och skick påverkar värderingen.

Självrisk (A 15.)

Avtalad självrisk enligt försäkringsbrevet ska dras av från skadekostnaden. I detta exempel gäller 20 % av prisbasbeloppet, då ingen särskild självrisk gäller för skadehändelsen brand.

Skadeersättningsregler (A 16.)

Ersättningsbeloppet utgörs av skadebelopp (enligt skadevärderingsreglerna), röjnings- och räddningskostnad med avdrag för självrisk. I detta exempel med fullvärde finns ingen begränsning, utan försäkringstagaren får ersättning med detta belopp. Säkerhetsföreskrifterna, t ex brandfarliga heta arbeten (A 10.35), har följts i exemplet och nedsättning av ersättningen för åsidosättande av föreskrift (A 11.2) görs därför inte. Utöver detta lämnas också ersättning enligt **B1 Avbrottsförsäkring**.

A. EGENDOMSFÖRSÄKRING

1. Vem försäkringen gäller för
Försäkringen gäller för:

1.1 Försäkringstagaren

1.2 Annan än försäkringstagaren

- då denne är ägare av egendom som försäkringstagaren ansvarar för eller i avtal uttryckligen har åtagit sig att försäkra
- då denne är arbetstagare och ägare av egendom som försäkringstagaren försäkrat förutsatt att ersättning inte kan erhållas från annan försäkring.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffat under den tid försäkringen är i kraft.

3. Var försäkringen gäller

För byggnad och byggnadsinventarier samt för markanläggningar och markinventarier gäller försäkringen på försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

För annan egendom gäller försäkringen inom Sverige, Danmark, Finland och Norge.

4. Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller. Med egendomsskada avses skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat och således inte sådan förlust som uppkommer genom att egendomen t ex inte kan användas på beräknat sätt (avbrottskada se B Avbrottsförsäkring).

4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på växthus eller egendom däri genom storm, hagel eller snötryck. (Tilläggsförsäkring: A 9.6 Storm-, hagel- och snötrycksförsäkring för växthus.)
- Indirekt skada på varor och växter i växthus som är en följd av åskslag, elfenomen, oförutsett strömavbrott, maskinskada, vätskeutströmning och skada på värmekulvertanläggning (Tilläggsförsäkring: A 9.7 Indirekt skada på växter.).

5. Objekttyper

Egendom indelas i följande objekttyper:

5.1 Byggnad och byggnadsinventarier

Byggnad

Härmed avses byggnad och fast egendom som hör till sådan byggnad, enligt 2 kap 2 § jordabalken. Som byggnad räknas även växthus och andra byggnader av plast eller glas t ex packhall, maskinhall eller pannhus. Till växthus räknas också den matjord som finns i byggnaden.

Byggnadsinventarier

Härmed avses inventarier som är avsedda för byggnadens användning och inte är en del av byggnadens stomme.

5.2 Markanläggningar och markinventarier

Härmed avses anläggning och inventarier som inte är hänförliga till objekttyperna byggnad, byggnadsinventarier eller maskinerier.

Markanläggning

Härmed avses sådan fast anläggning som t ex brunnar, broar, vägar, täckdiken, öppna diken, dammar, invallningar och mark med växtlighet som inte är avsedd för försäljning (t ex trädgård och tomt).

Markinventarier

Härmed avses t ex stängsel, flaggstång, utrustning i dammar, ledningar utanför huskropp som betjänar byggnader samt pumpar i brunnar, dammar, invallningar samt i marken nedgrävda bevattningsanläggningar.

Anmärkning

Objekttypen omfattar inte drivbänkar.

5.3 Maskinerier

Härmed avses egendom som inte är hänförlig till annan objekttyp och som inte anskaffats eller tillverkats för försäljning.

Med maskinerier avses

- maskiner och redskap
- verkstadsutrustning, reservdelslager, förbrukningsartiklar, bränsle, driv- och smörjmedel, cistern, byggnadsmaterial och emballage av inventariekaraktär avsedd för upprepad användning
- inventarier och utrustning för kontor, personalutrymme, laboratorium, lagerlokal eller affär i anslutning till handelsträdgård samt trycksaker
- datorer som används i verksamheten och inte är byggnadsinventarier
- trafikförsäkringspliktigt men ej registreringspliktigt motordrivet fordon som huvudsakligen används i byggnad för transport av varor och växter.

5.4 Varor och växter

Härmed avses

- råvaror, t ex lökar, fröer, skott
- gödselmedel, bekämpningsmedel, engångsemballage och varuprover
- växter och växtkulturer samt varor färdiga för försäljning, t ex grönsaker, krukväxter, snittblommor, plantor
- annan lös egendom som är avsedd
 - att ingå i varan eller dess förpackning
 - att åtfölja varan
 - att säljas tillsammans med varan.

5.5 Ritningar och arkivalier samt datamedia

Härmed avses verksamhetens

- originalritningar och andra originalhandlingar, t ex bokföringsböcker
- magnetband, disketter, CD-skivpackar och dylikt med information.

5.6 Pengar och värdehandlingar

Härmed avses verksamhetens

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, växlar, checkar och andra fordringsbevis.

5.7 Arbetstagares egendom

Härmed avses arbetstagares

- personliga lösegendom, dock inte pengar och värdehandlingaregendom, som enligt kollektivavtal vid skada ska ersättas av arbetsgivaren.

5.8 Annans egendom

Härmed avses egendom i verksamheten enligt A 6.1, som är i försäkringstagarens vård men tillhör annan än försäkringstagaren eller arbetstagare. I egendomens värde ingår även kostnader som försäkringstagaren lagt ned på denna egendom.

6 Försäkrad egendom

6.1 Försäkringen omfattar endast sådan egendom som ingår i handelsträdgårdsrörelsen och

- som anges i försäkringsbrevet med objekttyp, eller
- som tillkommit under försäkringsåret och tillhör objekttyperna enligt A 5.1-5.5, dock inte tillköp av fastighet eller byggnad.

Beträffande lämnande av uppgifter för premieberäkning se **Allmänna avtalsbestämmelser**, Y 3.21.

Anmärkning

Beträffande försäkrad egendom i Oljeskadeförsäkring, se A 9.4 och beträffande Värmekulvertförsäkring, se A 9.5.

6.11 Försäkringen omfattar också följande egendom med förstarisikförsäkring även om detta inte anges i försäkringsbrevet:

- markanläggningar och markinventarier	- 2 prisbasbelopp*
- ritningar och arkivalier samt datamedia	- 2 prisbasbelopp*
- pengar och värdehandlingar	
- förvarade i låst värdeskåp enligt SS 3000 eller 3150	- 2 prisbasbelopp*
- förvarade i låst brand- och dyrksäkert kassaskåp	- 1 prisbasbelopp*
- förvarade på annat sätt	- 20 % av prisbasbeloppet*
- vid rån och överfall	- 2 prisbasbelopp*
- arbetstagares egendom, för varje arbetstagare	- 20 % av prisbasbeloppet* eller belopp enligt kollektivavtal
- annans egendom	- 2 prisbasbelopp*

6.2 Undantag

Följande egendom omfattas av försäkringen endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet:

- skog och skogsmark
- egendom hörande till vattenbruk, vatten- eller vindkraftverk

- motordrivna fordon för vilka trafikskadelagen gäller eller registreringspliktigt släpfordon, ej heller motor- och segelbåtar eller luftfartyg. Undantaget tillämpas dock inte för trafikförsäkringspliktigt men ej registreringspliktigt motordrivet fordon som huvudsakligen används i byggnad för transport av varor och växter.

7. Försäkringsform och försäkringsbelopp

7.1 Försäkringsform

Fullvärdeförsäkring gäller för

- byggnad med byggnadsinventarier
- maskinerier
- varor och växter om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Med fullvärdeförsäkring avses att egendomens hela värde enligt skadevärderingsreglerna A 13 är föremål för försäkring. Försäkringen gäller utan försäkringsbelopp.

Förstariskförsäkringen gäller för:

- övrig egendom

7.2 Försäkringsbelopp

Försäkringsbelopp är de i försäkringsbrevet eller i A 6.11 angivna beloppen till vilka egendomen är försäkrad.

Anmärkning

Beträffande försäkringsbelopp i Oljeskadeförsäkring, se A 9.4.

7.21 Förstariskförsäkrad egendom

De vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppen för förstariskförsäkrad egendom anses vid varje tidpunkt därefter vara höjda med de belopp varmed egendomens värde ökat genom

- investering som tillkommit under försäkringsåret, dock inte tillköp av fastighet eller byggnad
- prisändring enligt tillämpliga index för handelsträdgårdsnäringen.

8. Vad försäkringen gäller för

Här anges de skadehändelser försäkringen gäller för om inte annat anges i försäkringsbrevet.

8.1 Brand och explosion

Försäkringen gäller för skada genom

- brand - varmed förstås eld som kommit lös
- explosion.

8.11 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom explosion orsakad av sprängningsarbete.

8.2 Sotutströmning

Försäkringen gäller för skada genom utströmning av sot från eldstad, om utströmningen är plötslig och oförutsedd samt uppstår i samband med eldning.

8.21 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom sotutströmning från rökkanals mynning (skorsten) eller från byggtork.

8.3 Frätande gas

Försäkringen gäller för skada genom frätande gas som bildas vid plötslig och oförutsedd upphettning av plast.

8.4 Luftfartyg

Försäkringen gäller för skada genom att luftfartyg eller föremål från luftfartyg träffar egendom.

8.5 Åskslag och elfenomen

Försäkringen gäller för skada genom åskslag eller annat plötsligt och oförutsett elfenomen, t ex kortslutning, överslag, överspänning.

8.51 Undantag

Försäkringen gäller inte för indirekt skada på varor och växter i växthus (Tilläggförsäkring: A 9.7 Indirekt skada på växter.).

8.6 Storm eller hagel

Försäkringen gäller för skada genom storm- vind med en hastighet av minst 21 m per sekund - eller genom hagel.

Med skada genom storm avses skada som orsakats av att egendomen

- i samband med storm utsätts för vindtryck (även undertryck) och därvid rycks loss eller bryts sönder
- träffas av föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig.

Med skada genom hagel avses skada som orsakats av att egendomen slås sönder av hagel.

Vid skada genom storm och hagel på försäkrad egendom (exempelvis byggnad) gäller försäkringen även för skada på egendomen däri.

8.61 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på revetering, puts eller skorstensbeklädnad av annan orsak än föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig
- skada på byggnad eller däri befintlig egendom, vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av felaktig eller bristfällig konstruktion, felaktigt utförande eller material, ingrepp i den bärande stommen, försummat underhåll, korrosion (till exempel rost eller frätning), angrepp av röta eller skadeinsekter
- skada på maskinerier samt varor och växter förvarade utomhus
- skada på växthus, plasthall, tält eller annan täckningsanordning och däri befintlig egendom (Tilläggförsäkring: A 9.6 Storm-, hagel- och snötrycksförsäkring för växthus).

8.7 Snötryck

Försäkringen gäller för skada på byggnad och däri befintlig egendom genom snötryck.

8.71 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada på byggnad eller däri befintlig egendom, vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av felaktig eller bristfällig konstruktion, felaktigt utförande eller material, ingrepp i den bärande stommen, försummat underhåll, korrosion (till exempel rost eller frätning), angrepp av röta eller skadeinsekter
- skada på maskinerier samt varor och växter förvarade utomhus
- skada på växthus, plasthall, tält eller annan täckningsanordning och däri befintlig egendom (Tilläggförsäkring: A 9.6 Storm-, hagel- och snötrycksförsäkring för växthus).

8.81 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom ras om skadan orsakats av
 - enbart sättning i mark eller grund
 - sprängnings-, schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete, uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvdrift
 - vatten eller vågerosion
- skada på varor och växter förvarade utomhus
- skada på tält eller annan täckningsanordning och däri befintlig egendom.

8.82 Särskild självrisk

Självrisk är 50 % av prisbasbeloppet* vid skada genom översvämning.

8.9 Vätskeutströmning från ledningssystem

Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av

- vatten - dock inte vattenånga - från ledningssystem med därtill anslutna anordningar
- vattenånga, olja eller annan vätska från ledningssystem för lokaluppvärmning med därtill anslutna anordningar
- vatten från inomhus beläget utrymme som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsett att förhindra utströmning
- vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen.

8.91 Lokalisering och friläggning

Vid skada som försäkringen gäller för ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom försäkrad byggnad för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan. Även kostnad för återställandet efter sådan reparation ersätts.

8.92 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- kostnad för reparation av det fel som orsakat skadan eller för skada på ledningssystem varifrån utströmningen skett
- skada genom utströmning från dräneringssystem, rökkanal, ventilationskanal, tak, takränna, utvändigt stuprör, parkeringsdäck eller altan
- skada genom vatten som vid regn, snösmältning eller högvatten trängt in i byggnad ur avloppsledning
- vätska eller ånga som strömmat ut

- skada genom röta, svamp, rost, frätning eller annan långtidspåverkan, om det inte framgår av omständigheterna att utströmningen skett under den tid försäkringen varit i kraft
- indirekt skada på varor och växter i växthus genom vätskeutströmning. (Tilläggsförsäkring: A 9.7 Indirekt skada på växter,).

9.1 Trafikolycka

Försäkringen gäller för skada genom trafikolycka, lastning eller lossning.

9.11 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet
- som beror på eftersatt underhåll, bristfällig konstruktion, felaktigt utförande eller material
- genom av annan än försäkringstagaren företagen yrkesmässig transport
- på transporterat gods orsakad av nederbörd, värme eller frysning.

9.12 Särskild självrisk

Självrisk är 50 % av prisbasbeloppet* vid skada på egendom som blir påkörd med eget fordon.

9.2 Stöld och uppsåtlig skadegörelse

Försäkringen gäller för skada genom stöld och uppsåtlig skadegörelse.

9.21 Särskild självrisk

Självrisk är vald självrisk enligt försäkringsbrevet (se A 15) plus 10 % av prisbasbeloppet* vid stöld och skadegörelse av egendom i lokal som inte uppfyller låskraven enligt Q 12 eller som förvaras utomhus.

9.3 Främmande djur

Försäkringen gäller för skada på byggnad och däri befintlig egendom orsakad av främmande djur. Byggnaden ska omslutas av hela, täta väggar och tak. Med främmande djur avses inte råttor, möss, sorkar eller ryggradslösa djur (t ex insekter).

9.4 Oljeskadeförsäkring

9.41 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar mark, grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö och annat vattenområde.

9.42 Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet är 25 prisbasbelopp* (förstariskförsäkring).

9.43 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av vätska från cistern, tank eller annan behållare samt förmögenhetsförlust som är en direkt följd av skadan

9.44 Särskild självrisk

Självrisk är 50 % av prisbasbeloppet*.

9.5 Värmekulvertförsäkring

9.51 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar värmekulvertanläggning i mark utanför byggnad, för distribution av värme och varmvatten. Med värmekulvertanläggning avses ledningssystem, dvs rörledningar, värmeisolering och skyddshölje och till ledningssystemet hörande kulvertkammare med utrustning. Till värmekulvertanläggning räknas inte undercentraler och abonnentcentraler och därtill hörande utrustning.

9.52 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd skada på värmekulvertanläggning.

9.53 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för

- avbrottskada eller annan indirekt skada som är en följd av skada på värmekulvertanläggning (Tilläggförsäkring: A 9.7 Indirekt skada på växter.)
- skada genom ras, skred eller sprängning
- skada på värmekulvertanläggning som inte är provad och godkänd på vedertaget sätt
- förlust av värmeenergi och vätska
- skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller består i skada på förbrukningsmaterial
- skada vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av
 - bristfällig konstruktion, feldimensionering, felaktigt utförande eller material samt ingrepp i bärande stomme
 - eftersatt underhåll, bristande inställning, skötsel eller tillsyn
- skada genom kondens, fukt, korrosion (teck rost eller frätning), beläggning, avsättning, röta svamp, mögel, bakterier, virus, fåglar, råttor, möss, ryggradslösa djur (teck insekter). Undantaget tillämpas dock inte om skadan är en oundviklig följd av sådan skada som försäkringen i övrigt gäller för
- skada genom av annan än försäkringstagaren företagen yrkesmässig transport, förflyttning, behandling, demontering, reparation, bearbetning eller montering.

9.54 Skadevärderingsregler

Skadebeloppet beräknas enligt följande. Skadan värderas till skälig reparationskostnad inklusive kostnad för lokalisering, friläggning och återställande efter reparation.

9.55 Särskild självrisk

Självriskan är 7% av skadebeloppet för varje år som förflutit sedan egendomen första gången togs i bruk, dock lägst vald självrisk enligt A 15.

14. Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Försäkringstagarens åtgärder efter skada avgör efter vilket alternativ värderingen ska göras. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma regler.

14.1 Skadevärdering byggnad och byggnadsinventarier

Hur värdering görs:

- Byggnad och byggnadsinventarier skiljs åt enligt A 5.1

- Byggnad-varje byggnadsdel värderas för sig
- Byggnadsinventarier - varje föremål värderas för sig
- Vid värdering av skada medräknas inte kostnadsökning som uppkommer till följd av lag eller myndighets föreskrift. Se dock A 14.16.

14.11 Definitioner

Nyanskaffningsvärde

Med nyanskaffningsvärdet vid viss tidpunkt förstås den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden, byggnadsdelen eller byggnadsinventarierna färdigställts som nya vid denna tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden, byggnadsdelen eller byggnadsinventarierna ska kunna tas i bruk.

Tekniskt värde

Med byggnads eller byggnadsinventariers tekniska värde förstås nyanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder och bruk.

Marknadsvärde

Med marknadsvärdet förstås det värde föremålet betingar i allmänna handeln vid skadetillfället. Kan detta värde inte fastställas är marknadsvärdet det samma som nyanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

Samma ändamål

Vid bedömning av om en byggnad återställs för samma ändamål som en skadad lämnas dess utrustning med byggnadsinventarier utanför bedömningen. En byggnad är uppförd för samma ändamål om t ex växthus ersätts med växthus, lagerbyggnad med lagerbyggnad och pannhus med pannhus.

För att byggnadsinventarier ska anses återställda för samma ändamål som de skadade ska t ex inredning i växthus vara avsedd för samma växtkultur.

Kapacitet

Byggnaders kapacitet bestäms av dess effektivt användbara yta.

Byggnadsdel

Med byggnadsdel förstås dels sådan byggnadsdel som t ex skorsten och utvändig tak- och väggbeklädnad, dels sådan del av byggnad som t ex växthus, pannhus, packhus och lagerbyggnad. Byggnadsdelar kan i sin tur delas upp i delar t ex när en byggnadsdel endast är delvis skadad eller när kapaciteten ändras.

14.12 Byggnad återställs

Återställande av byggnad eller byggnadsdel sker med rationella metoder och material. Endast ett av följande två alternativ kan åberopas vid återställande av byggnaden i sin helhet. Bolaget ersätter endast den faktiska kostnaden för återställandet, som beräknas utifrån det valda alternativet.

Värdeminskningssavdrag görs för plastmaterial i växthus enligt tabell, se nedan, oavsett vilket alternativ som väljs.

Identiskt återställande

Med identiskt återställande förstås reparation eller återuppförande på samma grund av samma byggnad av likvärdigt material, för samma ändamål och med samma kapacitet. Om byggnation sker inom två år värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnad eller byggnadsdel.

Likvärdigt återställande

Med likvärdigt återställande förstås återuppförande av likvärdig byggnad eller byggnadsdel av likvärdigt material, för samma ändamål uppförd på annan plats inom Sverige inom två år. Skadebeloppet begränsas till kostnaden för identiskt återställande. Om kapaciteten ändras begränsas skadebeloppet till den ursprungliga byggnadens kapacitet, dock högst till kostnaden för faktiskt återställd kapacitet. Byggnadsdel som inte återställs värderas enligt A 14.15.

14.13 Byggnadsinventarie återställs

Om återställande sker, dvs reparation eller anskaffande av nytt föremål av samma slag, för samma ändamål, med rationella metoder och material, inom två år värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnadsinventarien. Avdrag görs för vissa byggnadsinventarier enligt värdeminskningstabell, se nästa sida.

14.14 Byggnadens eller byggnadsinventariens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om byggnad, byggnadsdel eller byggnadsinventarie som återställs inom två år har minskat i värde genom ålder och bruk med mer än halva nyanskaffningsvärdet värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till skillnaden mellan byggnadens, byggnadsdelens eller byggnadsinventariens tekniska värde omedelbart före och efter skadan. Värdeminskningssavdrag görs för plastmaterial i växthus och vissa byggnadsinventarier enligt tabell, se nästa sida.

14.15 Byggnad eller byggnadsinventarie återställs inte

Återställs inte skadad byggnad, byggnadsdel eller byggnadsinventarie inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens eller byggnadsinventariens marknadsvärde omedelbart före och efter skadan, dock högst till reparationskostnaden.

14.16 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

- Om skadad byggnad inkl byggnadsinventarier p g a lag eller myndighets föreskrift inte får återställas, ska hänsyn vid värderingen även tas till förlust genom att kvarvarande del av byggnaden inte kan användas (restvärdeersättning).
- Vid hinder enligt ovan är den försäkrade skyldig att följa bolagets anvisningar och på dess bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av byggnad inte kan användas.

14.2 Skadevärdering markanläggning och markinventarie

Skada på markanläggning och markinventarie värderas på samma sätt som byggnadsinventarier enligt A 14.13 -14.15.

Vid nyplantering av buskar och träd inom två år ersätts endast kostnader för plantor som normalt saluförs i handelsträdgårdar eller plantskolor i Sverige.

14.21 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Vid hinder på lag eller myndighets föreskrift vad beträffar markanläggning eller markinventarie gäller samma sak som för byggnader, se A 14.16.

Tabell - värdeminskningssavdrag för plastmaterial i växthus och för byggnadsinventarier.

	Årlig värdeminskning i % av nyanskaffningsvärdet	Lägsta ersättning i % av nyanskaffningsvärdet
Plastmaterial i växthus - väggar och tak		
- A. Skivor av polykarbonat utan coating/skyddsfilm eller motsvarande material	10 %	15 %
- B. Plastfolie	20 %	0 %
- C. Plastfolie - "Ettårsfolie"	100 %	0 %
Byggnadsinventarier *)		
- D.1 Elmotorer, varmvattenberedare, kylkompressor-, kompressor- och hydroforanläggningar, mekaniska filter för vattenrening	5 %	25 %
- D.2 Sorterings- och filmningsmaskiner, jordblandare, jordfyllare, krukningsmaskin	5 %	25 %
- E. Värmepanna, central CO2-panna	5 %	15 %
- F.1 Automatiserad anläggning i växthus		
- roulettbord, inkl bevattning i borden	7 %	15 %
- sallatsrännbord, inkl bevattning i borden	7 %	15 %
- F.2 Automatisk så- eller planteringsmaskin	7 %	15 %
- F.3 Avsmittningsanläggning för vatten		
- F.4 Växthusarmatur	7 %	15 %
- G.1 Pumpar	10%	10 %
- G.2 CO2-brännare i växthus	10%	10%
- G.3 Bevattning i växthus - dysor, dropp, sprinkler och slangar	10%	10%
- H.1 Datoranläggning, styrenhet, värmväxlare, värmepumpar och därtill hörande utrustning (gäller ej elinstallationer)	10 %	15 %
- H.2 Gödselblandare (ej kar)	10 %	15 %
- H.3 Lådvikare, skötsel-/skördevagnar	10 %	15 %
- I. Mörklägnings-, skuggnings- och energisparväv i växthus	10 %	10 %
- J. Ljuskällor i växthus, exkl armaturer (vid 2.000 timmar årlig användning)	20 %	5 %

*) **Anmärkning:** Byggnadsinventarier med motsvarande funktion hänförs till grupp D 1.- J.

14.3 Skadevärdering maskinerier

14.31 Definitioner

Återställande

Med återställande förstås reparation eller anskaffande av nytt föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål med rationella metoder och material.

Nyanskaffningsvärde

Med nyanskaffningsvärdet vid viss tidpunkt förstås den kostnad som skulle ha uppkommit, om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid denna tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk.

Marknadsvärde

Med marknadsvärdet förstås det värde föremålet betingar i allmänna handeln vid skadetillfället. Kan detta värde inte fastställas är marknadsvärdet detsamma som nyanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

14.32 Maskinerier och motordrivna fordon som återställs

14.321 Motordrivna fordon som återställs

Om återställande sker inom två år värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet, dock högst till skillnaden mellan föremålets marknadsvärde omedelbart före och efter skadan.

14.322 Maskinerier som återställs

Om återställande sker inom två år värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet. För föremål som är äldre än ett år värderas skadan dock högst till skillnaden mellan föremålets marknadsvärde omedelbart före och efter skadan.

Om skadat föremåls utrustning eller mekaniseringsgrad utökas i samband med återställandet, ska skälig hänsyn tas till detta vid värderingen.

14.33 Maskinerier och motordrivna fordon som inte återställs

Om det skadade föremålet inte återställs inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets marknadsvärde omedelbart före och efter skadan, dock högst till beräknad reparationskostnad.

14.4 Skadevärdering varor och växter

Skadan värderas till varornas och växternas värde enligt nedan med avdrag av eventuellt restvärde.

14.41 Varor anskaffade för försäljning

Varorna värderas till vad det kostar att utan dröjsmål ersätta dem med nya varor av samma slag.

Om varorna inte återställs inom två år värderas de till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya varor av samma slag.

Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

14.42 Varor som den försäkrade tillverkar

Varorna värderas till tillverkningskostnaderna - direkt material, materialomkostnader, direkta arbetskostnader, tillverkningsomkostnader och - administrationsomkostnaderna för att utan dröjsmål återställa varorna.

Om varorna inte återställs inom två år värderas de till de faktiska tillverkningskostnaderna vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket de då hade kunnat försälas minskat med inbesparade kostnader.

Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

14.43 Varor sålda och färdiga för leverans

Varorna värderas, i den mån leverans inte kan fullgöras, till det avtalade försäljningspriset minskat med inbesparade kostnader.

14.44 Växter

Växter och växtkulturer värderas till den av skadan föranledda minskningen av försäljningspriset som färdig produkt minskat med inbesparade kostnader (t ex råvaror, förnödenheter, emballage, energi, arbete, försäljning) och vad som normalt kasseras.

Om nysådd eller omplantering kan göras utan hinder för växthusanläggningens planmässiga utnyttjande, görs avdrag från den beräknade förlusten för det som kan vinnas genom ersättningskulturen under motsvarande tid.

14.45 Fleråriga växter

För fleråriga växtkulturer ska till skadan, beräknad enligt A 14.44, läggas kostnaden för anskaffning och plantering av ny likvärdig kultur, dock med avdrag för värdeminskning med hänsyn till den skadade kulturens ålder. Sådan kostnad ersätts endast för plantor som normalt saluförs i handelsträdgårdar eller plantskolor i Sverige.

14.46 Värderingstidpunkt för växter

Skada värderas, om inte särskilda omständigheter föranleder annat, vid den tidpunkt då skörd skulle ha skett om skadan inte hade inträffat.

Värderingstidpunkten måste ligga inom ansvarstiden enligt **Avbrottsförsäkring**, B 5.2.

14.5 Skadevärdering ritningar och arkivalier samt datamedia

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned för att återställa den förlust av information som förlorats genom skadan och för att återställa originalritningar.

14.6 Skadevärdering värdehandlingar

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned på att återställa eller återanskaffa värdehandlingar.

14.7 Skadevärdering arbetstagares egendom

Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler.

Arbetstagares egendom i övrigt värderas enligt bolagets hemförsäkringsvillkor.

14.8 Skadevärdering annans egendom

Skadan värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen skulle ha tillhört om försäkringstagaren varit ägare.

14.9 Skadevärdering mark, grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö och annat vattenområde

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned för att återställa egendomen.

14.10 Skadevärdering genom skiljemän

Vid tvist om värdet av skada på egendom skall på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

15. Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från skadebeloppet ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Endast en självrisk tillämpas även om mer än ett försäkringsbrev berörs vid samma skadetillfälle.

Självrisken anges i försäkringsbrevet.

Särskilda självrisiker gäller dock enligt A 8.82, 9.12, 9.21, 9.44 och 9.55, om dessa är högre än den i övrigt avtalade självrisiken.

Det självriskbelopp som erhålls vid beräkningen avrundas nedåt till närmast 100-tal kronor.

16. Skadeersättningsregler

16.1 Fullvärdeförsäkring

16.11 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A 14 **Skadevärderingsregler**
 - röjnings- och bärgningskostnad enligt A 16.3
 - räddningskostnad enligt A 16.4
- med avdrag för
- självrisk enligt A 8.82, 9.12, 9.21, 9.44, 9.55 och 15
 - eventuell underförsäkring enligt A 16.12
 - eventuell påföljd vid åsidosättande av föreskrift enligt A 10 - 11 och 13.2 och med hänsyn till
 - leverantörsgaranti enligt A 16.6.

16.12 Underförsäkring

Om försäkringstagaren inte iakttagit bestämmelserna i **Allmänna avtalsbestämmelser** Y 3.21 och har vid skadetillfället enligt bolagets beräkningar värdet av egendomen ökat p g a

- ny-, till- eller ombyggnad eller annan jämförlig förbättring av fullvärdeförsäkrad byggnad
- investering av övrig fullvärdeförsäkrad egendom

föreligger underförsäkring. Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som erlagd premie för all egendom utgör av den premie som skulle ha erlagts med beaktande av förändringarna.

Premieunderlagen ska vara fastställda med samma värderingsmetod.

16.2 Förstariskförsäkring

16.21 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A 14 **Skadevärderingsregler**
- röjnings- och bärgningskostnad enligt A 16.3
- räddningskostnad enligt A 16.4

med avdrag för

- självrisk enligt A 8.82, 9.12, 9.21, 9.44, 9.55 och 15
- och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt A 16.6.

16.22 Högsta ersättning

Ersättning lämnas högst med försäkringsbeloppet enligt A 7.21, med avdrag för eventuell påföljd vid åsidosättande av föreskrift enligt A 10-11 och 13.2.

16.3 Röjnings- och bärgningskostnad

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för kostnader för nödvändig bärgning, röjning, borttransport, destruktion och deponering.

Vid förstariskförsäkring begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

16.4 Räddningskostnad

Bolaget ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt A 13.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas från annat håll.

Vid förstariskförsäkring begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

16.5 Inteckningshavare

16.51 Panträtt i fast egendom

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning vid betalning av ersättning på grund av försäkringsavtal.

Säkerhetsrätten gäller inte vid skada på lös egendom.

16.52 Företagsinteckning

Om den som innehar rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress hos bolaget, så har han, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till ersättning för skada enligt försäkringsavtalet. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av försäkringsbeloppet för ifrågavarande slag av egendom. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt om andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

16.53 Fullvärdeförsäkrad egendom

Vid tillämpning av gällande bestämmelser om inteckningshavares rätt till skadeersättning anses vid beloppslös fullvärdeförsäkring av egendom dess värde enligt tillämpad värderingsmetod omedelbart före skadetillfället utgöra försäkringsbelopp.

16.6 Leverantörsgaranti

Är leverantör eller entreprenör enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar bolaget inte kostnaden för detta. Denna begränsning avser dock inte följdskada på annan funktionell enhet än den som varit felaktig.

Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör eller entreprenör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka detta.

16.7 Skadeersättningsregler i övrigt

Bolaget har rätt att i stället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Bolaget är inte skyldigt att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av denna.

Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar för denna erhållen ersättning.

16.8 Tidpunkt för betalning av skadeersättning och räntebestämmelser

16.81 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad byggnad överklagats och bolaget p g a detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen betalas senast en månad efter det att bolaget fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

16.82 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens diskonto.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt A 13.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

B1. AVBROTTSFÖRSÄKRING

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom innehavare av försäkrad handelsträdgårdsrörelse.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrottsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

3. Försäkrat intresse

Försäkringen avser avbrottsskada som är en följd av egendomsskada m m enligt B1 5, se dock undantag B1 3.3.

3.1 Avbrottsskada

Med avbrottsskada avses sådan skada som består i

- bortfall av täckningsbidrag enligt B1 3.2
- extra kostnader
- bortfall av hyresintäkter

enligt nedan:

- Vid odling och försäljning av varor och växter
 - Bortfall av täckningsbidrag
 - Extra kostnader för att förhindra bortfall av täckningsbidrag.
- Vid uthyrning av byggnader
 - Bortfall av hyresintäkter.

3.2 Täckningsbidrag

Härmed avses försäljningsvärdet (intäkter) för en viss produktionsgren - exklusive mervärdesskatt - för varor och växter minskat med häremot svarande produktionskostnader (särkostnader) för

- försäljning (t ex rabatter, frakter m m)
- produktionskostnader (t ex förnödenheter, förbrukningsmaterial, råvaror, underhåll, energi, telefon m m)

Anvisningar

I täckningsbidraget ingår värdet av eget arbete eller löner till arbetstagare samt av dessa beroende avgifter enligt lag eller avtal.

Kostnaderna ska så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under ansvarstiden.

3.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för avbrottsskada som är en följd av

- skada på växthus eller egendom däri genom storm, hagel, eller snötryck. (Tilläggsförsäkring: A 9.6 Storm-, hagel- och snötrycksförsäkring för växthus.)

- indirekt skada på varor och växter i växthus som är en följd av åkslag, elfenomen, oförutsett strömavbrott, maskinskada, vätskeutströmning och skada på värmekulvertanläggning.(Tilläggförsäkring: A 9.7 Indirekt skada på växter.).

4 Försäkringsbelopp

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen utan försäkringsbelopp.

5. Vad försäkringen gäller för

5.1 Försäkringen gäller för avbrottsskada

Försäkringen gäller för avbrottsskada

- genom sådan skada som egendomsförsäkringen gäller för, även om egendomsskadan avser hyrd byggnad
- genom att leveransavtal inte kan fullföljas pga sådan skada som egendomsförsäkringen gäller för. Skadan skall ha inträffat inom Sverige, Danmark, Finland och Norge hos kund eller leverantör med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt. Försäkringen gäller inte för längre tid än den för leveranskontraktet återstående kontraktstiden. Högsta ersättning är 10 prisbasbelopp* om inte annat anges i försäkringsbrevet.

5.2 Försäkringen gäller endast för sådan avbrottsskada som uppkommit under ansvarstiden

Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då skada enligt Egendomsförsäkring A 8 - 9 inträffat och är vid ett återställande av byggnad, enligt Egendomsförsäkring A 14.12 - .14 och återupptagande av tidigare produktionsgren 18 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Det åligger försäkringstagaren att utan dröjsmål och senast inom 6 månader vidta åtgärder för att återställa och återanskaffa skadad egendom så att produktionen kan återupptas.

Om inga åtgärder vidtas enligt ovan är ansvarstiden

- om ingen byggnad uppförs eller det uppförs byggnad för annan verksamhet, t ex annan växtkultur - 6 månader
- skada som drabbar hyresgäst om hyresvärden inte vidtar åtgärder för att återställa den skadade byggnaden och hyresgästen inte råder över detta -12 månader.

8. Skadevärderingsregler

Skada värderas efter ansvarstidens slut.

8.1 Bortfall av täckningsbidrag

8.11 Varor och växter

Ekonomisk förlust som avser skadade varor, växter eller växtkulturer räknas som egendomsskada. Bortfall av täckningsbidrag ersätts enligt avbrottsförsäkring från och med den tidpunkt då den skadade kulturen normalt skulle ha skördats om skadan inte hade inträffat.

8.12 Faktisk förlust

Vid värdering av skada beräknas skadan till den faktiska förlusten för den skadade produktionsgrenen med bokslut som underlag.

8.121 Beräkning av täckningsbidrag

8.121.1 Täckningsbidrag under jämförelseperiod

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen då skada enligt B1 5.1 inträffat. Överstiger ansvarstiden 12 månader ska det sålunda beräknade beloppet ökas med täckningsbidraget under en mot den överskjutande tiden svarande jämförelseperiod, som också börjar 12 månader före skadedagen.

8.121.2 Jämkat täckningsbidrag under jämförelseperioden

Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, ska det enligt B1 8.121.1 beräknade beloppet jämkas. Jämknings ska ske genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas.

Det jämkade beloppet ska anses utgöra det täckningsbidrag som verksamheten skulle ha gett under ansvarstiden, om skadan inte inträffat.

8.2 Extra kostnader

Vid extra kostnader, som uppstår för att förhindra bortfall av täckningsbidrag, värderas sådan skada till av försäkringstagaren visade skäligena kostnader. Hänsyn ska tas till beräknat restvärde för provisoriska anläggningar och till inbesparade egna kostnader.

Extra kostnader ersätts högst med ett belopp motsvarande bortfall av täckningsbidrag.

8.3 Bortfall av hyresintäkter

Vid bortfall av hyresintäkter värderas sådan skada till uteblivna hyresintäkter minskat med inbesparade kostnader.

8.4 Skadebelopp

Skadebeloppet utgörs av skadans värde enligt B1 8.1-8.3 minskat med

- det täckningsbidrag som verksamheten faktiskt har gett under ansvarstiden
- sådana i täckningsbidraget ingående kostnader, som under ansvarstiden kunnat inbesparas eller används för annat ändamål, t ex arbete
- det täckningsbidrag som svarar mot att en del av avbrottstiden, utöver den tid som skulle behövts för att återställa skadad egendom, använts till förbättring, utvidgning eller annan förändring, inbegripet sådant som är en följd av myndighets beslut
- det täckningsbidrag som är en följd av att avbrottstiden utökats på grund av att likvärdig byggnad enligt Egendomsförsäkring A 14.12.2 uppförs istället för identisk byggnad enligt Egendomsförsäkring A 14.12.1
- det täckningsbidrag som innefattas i ersättning för egendomsskadan, tex ersättning för varor och växter eller arbete med återställande av byggnad och byggnadsinventarier
- sådan ökning av täckningsbidrag som till följd av skadan under ansvarstiden har uppstått i annan produktionsgren eller verksamhet, som försäkringstagaren själv eller annan för hans räkning driver
- ränteintäkter eller minskade räntekostnader som uppstått under ansvarstiden till följd av utbetald ersättning för egendomsskadan och för förskotterad ersättning för avbrottsskadan.

8.6 Skadevärdering genom skiljemän

Vid tvist om värdet av avbrottsförlust ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

9. Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från skadebeloppet ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Endast en självrisk tillämpas även om mer än ett försäkringsbrev berörs vid samma skadetillfälle.

Självrisken anges i försäkringsbrevet.

10. Skadeersättningsregler

10.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt B1 8 **Skadevärderingsregler**
 - ränta enligt B1 10.2
- med avdrag för
- självrisk enligt B1 9
 - eventuell underförsäkring enligt B1 10.3
 - eventuell påföljd vid åsidosättande av föreskrift enligt Q 11.2 och R 10.2.

10.2 Ränta

Bolaget ersätter skälig ränteförlust och/eller räntekostnad under ansvarstiden med hänsyn till att ersättningen inte betalas förrän efter ansvarstidens slut. Vid beräkning av ränteförlust eller räntekostnad tillämpas Riksbankens diskonto + 2 %.

10.3 Underförsäkring

Om försäkringstagaren inte iakttagit bestämmelserna i **Allmänna avtalsbestämmelserna** Y 3.21 och har vid skadetillfället enligt bolagets beräkningar värdet av egendom ökat p g a

- ny, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförlig förbättring av fullvärdeförsäkrad byggnad
 - höjning av årsomsättningen investering av övrig fullvärdeförsäkrad egendom
- föreligger underförsäkring. Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som erlagd premie för all egendom utgör av den premie som skulle ha erlagts med beaktande av förändringarna.

Premieunderlaget ska vara fastställt med samma värderingsmetod.

10.4 Tidpunkt för betalning av skadeersättning och räntebestämmelser

10.41 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Skada regleras efter ansvarstidens slut. Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

10.42 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavårdning betalar bolaget ränta enligt Riksbankens diskonto.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt B1 7.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

C. ANSVARSFÖRSÄKRING

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för i försäkringsbrevet angiven handelsträdgårdsrörelse.

Försäkringen gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) och dennes arbetstagare för skada orsakad i tjänsten.

För gäller också för den försäkrade som ägare eller brukare av fastighet, där verksamheten bedrivs samt för byggnads- och anläggningsarbeten som utförs på fastigheten.

1.1 Försäkringen gäller inte

- för byggnads- eller sprängningsarbete för annans räkning
- för skadeståndsskyldighet som kan åläggas försäkringstagaren såsom medlem eller delägare i annan förening eller annat bolag än den försäkrade verksamheten.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för ansvarsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

För försäkringstagare som upphör med sin verksamhet och därigenom ej längre har gällande ansvarsförsäkring gäller denna försäkring i ytterligare tre år.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i hela världen utom i USA och Kanada.

4. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet anger det belopp, till vilket skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs- och räddningskostnader sammanlagt är försäkrade.

5. Vad försäkringen gäller för

5.1 Person, och sakskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för personskada och sakskada enligt

- allmänna skadeståndsrättsliga regler
- allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde
- sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägsförvaltning för skada genom rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller användande av obevakad järnvägsövergång
- sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt lagen om elektriska anläggningar
- sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägare avseende övertaget fastighetsägaransvar.

Om denna försäkring gör undantag för sak- eller personskada gäller denna försäkring inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

5.2 Ekonomisk och ideell skada vid dataregisteransvar

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ekonomisk skada som den försäkrade i egenskap av registeransvarig kan bli skyldig att betala enligt 23 § datalagen (1973:289).

5.3 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger självriskan enligt C 9. åtar sig bolaget gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs att betala och som denne inte kan få ut av motpart eller annan
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att utge.

5.4 Skada i följd av trafik med vissa motorfordon

Försäkringen omfattar trafikförsäkring för trafikförsäkringspliktigt men ej registreringspliktigt motordrivet fordon som huvudsakligen används i byggnad för transport av varor och växter.

Vid skada enligt C 5.4 gäller försäkringen enligt trafikförsäkringen i bolagets villkor för Traktor-, anläggningsmaskiner- och skogsmaskin-försäkring (MT).

6. Vad försäkringen inte gäller för

För nedanstående villkorsmoment markerade med y) gäller:

Detta undantag tillämpas inte vid skada genom levererad produkt. Härmed avses skada orsakad av defekt som funnits hos produkten när den sattes i omlopp av den försäkrade eller därefter tillförts produkten genom åtgärder som den försäkrade eller för hans räkning annan person vidtagit.

6.1 Levererad produkt

Försäkringen gäller inte för

- skada på produkt som den försäkrade levererat om skadan består i eller är en följd av fel, brist eller defekt hos produkten
- skada på produkt om skadan orsakats av råd eller anvisningar eller av underlåtenhet att lämna sådana - vad gäller användning, skötsel eller lagring av egendomen
- kostnad i samband med reklamation, utbyte eller återtagande av levererad produkt. Försäkringen gäller inte heller för räddningskostnader eller andra kostnader till följd av att levererad produkt befaras orsaka skada
- skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos levererad produkt
- skada orsakad av asbest, formaldehyd eller PCB
- skada genom att levererad kemisk produkt eller levererat läkemedel inte förhindrat, avbrutit eller påverkat sådant beräknligt händelseförlopp eller sådan beräknlig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts
- skada genom levererad produkt när den försäkrade underlåtit att utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att fel, brist eller defekt i produkten inte upptäckts.

Med skada på levererad produkt förstås här även skada som beror på att den levererade produkten måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp i samband därmed måste ske i annan egendom än den levererade produkten.

6.2 Omhändertagen egendom y)

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar
- på grund av särskilt åtagande yrkesmässigt lyfter, transporterar eller förvarar
- uppför eller nedmonterar, om egendomen ingår i byggnadsverk eller broar
- omhänderhar för att i serie tillverka, bearbeta eller ihopsätta, såvida inte skada drabbar enstaka exemplar
- omhänderhar för försäljning.

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

Anmärkning

Särskild självrisk gäller enligt C 9.1.3 för andra lyft eller transporter än de som är undantagna i denna punkt.

6.3 Trafik med motordrivet fordon, luftfartyg, svävare eller hydrokopter y)

Försäkringen gäller inte för skadeståndsskyldighet som kan åläggas den försäkrade - eller någon för vilken han svarar - som ägare, brukare eller förare, för skada i följd av trafik med

- motordrivet fordon för vilket trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lagstiftning gäller
- luftfartyg, svävare eller hydrokopter.

Försäkringen gäller dock för skada som förorsakats i följd av trafik enligt C 5.4.

6.4 Besprutningsskador

Försäkringen gäller inte för skada som uppstår på bearbetad mark eller växtlighet (även i växthus) till följd av besprutnings- eller bepudringsåtgärd som försäkrad eller annan för hans räkning utfört.

6.5 Miljöskada y)

Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en följd av

- förorening av eller annan inverkan på vattendrag, sjö, vattentäkt eller annat vattenområde, grundvatten samt mark, byggnad, anläggning eller anordning
- förändring av grundvattennivån
- rök, sot, damm, ånga, gas eller annan luftförorening

- buller
- skakning
- värme, lukt eller ljus
- fukt eller kondens
- översvämning i samband med nederbörd
- urlakning från åkermark
- anrikning av oorganiska ämnen.

6.51 Försäkringen gäller dock

• om skada enligt C 6.5

- beror på att fel tillfälligt begåtts
- beror på att fel plötsligt och oförutsett uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning

- **för skada enligt**

- C 6.5.1 om skadan beror på oförutsedd utströmning av vätska från cistern, tank eller annan behållare.

6.6 Fel och brist i utredningar och beskrivningar

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar, som lämnats i yrkesmässig rådgivande verksamhet.

6.7 Förutsebar skada

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommit under sådana omständigheter att det för den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.

6.8 Lag eller myndighets föreskrift

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att driftsledningen varken haft eller borde ha haft kännedom om åsidosättandet.

6.9 Annan försäkring och arbetsskada

Försäkringen gäller inte till den del ersättning kan lämnas genom annan försäkring.

Försäkringen gäller inte för arbetsskada och inte heller för skada som kan ersättas genom socialförsäkring, patientförsäkring, annan liknande försäkring eller ersättningsform.

Försäkringen gäller dock om lagenlig regressrätt föreligger mot den försäkrade.

Anmärkning

Med arbetsskada avses skada som drabbar arbetstagare hos försäkrings- tagaren till följd av olycksfall i eller under färd till och från arbetet eller annan skadlig inverkan i arbetet.

6.10 Straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknade ersättning.

9. Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från skadebeloppet ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Självrisken är 10% av prisbasbeloppet*.

Avtal kan träffas om annan självrisk, som då anges i försäkringsbrevet.

Särskilda självrisker gäller dock enligt C 9.1, om dessa är högre än den i övrigt avtalade självrisken.

Det självriskbelopp som erhålles vid beräkningen avrundas nedåt till närmast 100-tal kronor.

9.1 Särskilda självrisker

Självrisken är

- 20 % av prisbasbeloppet* vid sakskada orsakad av förorening genom vätska från cistern, tank eller annan behållare
- 20 % av prisbasbeloppet* vid skada på egendom som den försäkrade, eller för hans räkning annan person, åtagit sig att installera, montera, demontera, bearbeta, reparera, kontrollera, besiktiga eller tillse
- 20 % av skadebeloppet vid skada på egendom som den försäkrade, eller för hans räkning annan person lyft eller transporterat, i andra fall än de som är undantagna i C 6.2.2
- 30 % av skadebeloppet, dock lägst ett prisbasbelopp* och högst 10 prisbasbelopp*, vid sakskada genom brand eller explosion som orsakats av svetsning, skärning, lödning, isolering, takbeläggning, bearbetning med snabbgående verktyg eller annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

9.2 Självrisk vid flera skador

Endast en självrisk dras av

- vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera levererade produkter
- för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma tillfälle.

10. Skadeersättningsregler

10.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- kostnader enligt C 5.3
- räddningskostnader enligt C 10.3

med avdrag för

- självrisk enligt C 9
- eventuell påföljd vid åsidosättande av föreskrift enligt Q 7.2 och R 8.2.

10.2 Högsta ersättning

Vid varje skada är bolagets ersättningsskyldighet för skadestånd, utrednings-, förhandlings- och räddningskostnader begränsad till ett försäkringsbelopp av 10 000 000 kronor.

Bolagets ersättningsskyldighet är dock begränsad till

- 1 försäkringsbelopp vid skada genom levererad produkt om flera skador orsakats av samma defekt hos en eller flera produkter, oavsett om skadorna inträffat under ett eller flera försäkringsår.
Ersättning lämnas därvid inom det försäkringsbelopp som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade
- 2 försäkringsbelopp per försäkringsår vid skador som orsakats av olika defekter hos en eller flera levererade produkter
- 1 försäkringsbelopp vid annan skada då flera skador uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle
- 5 prisbasbelopp* vid skada på egendom som lyfts eller transporterats i andra fall än de som är undantagna i C 6.2.2
- 10 prisbasbelopp* vid varje skada enligt C 5.2 (dataregisteransvar).

10.3 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

Ersättning lämnas dock inte för kostnad för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt.

10.4 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning skall betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt C 8.

10.5 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt C 8. Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet.

E. RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

01.1 Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för försäkringstagaren, dennes arbetstagare eller andra medförsäkrade som anges i försäkringsbrevet (de försäkrade).

01.2 Försäkringen gäller också för försäkrad såsom ägare eller brukare av fastighet, förutsatt att denna till övervägande del används i den försäkrade verksamheten.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft under förutsättning att försäkringsskydd för samma risk då har varit gällande under en sammanhängande tid av minst 2 år. I denna tid får inräknas tid då samma slags rättsskyddsförsäkring funnits gällande i annat bolag.

Om försäkringsskyddet inte varit gällande under en sammanhängande tid av 2 år när tvist uppkommer, gäller försäkringen under förutsättning att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under försäkringstiden samt att försäkringen gällt vid tidpunkten för tvistens uppkomst.

Försäkringen gäller även för tvist som uppkommer efter det att försäkringen upphört på grund av att den försäkrade verksamheten upphört, förutsatt att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under försäkringstiden samt att inte längre tid än 10 år förflutit sedan dessa händelser eller omständigheter inträffade.

Anmärkning

Preskriptionstiden räknas från det att ombud anlitas.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i tvist

- med motpart som har hemvist inom Norden
- som avser fastighet belägen inom Norden.

Vid skattemål enligt E.11.4 gäller försäkringen endast i Sverige.

11. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäliga ombuds- och rättegångskostnader i tvist enligt E.11.1 - 11.4 som försäkrad inte kan få betald av staten eller av motpart. Försäkringen gäller endast för kostnader som uppkommer under den tid försäkrad biträds av ombud enligt R.03.2.

Anmärkning

Försäkringen gäller således inte för brottmål.

Handelsträdgårdsförsäkring-Anmärkning

Försäkringen gäller för tvist som har samband med köp eller försäljning av fastighet.

11.1 Tvist utan rättegång

11.1.1 Försäkringen gäller för försäkrads egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål i tingsrätt, fastighetsdomstol, statens va-nämnd eller vattendomstol i Sverige eller motsvarande domstolar i övriga nordiska länder.

11.1.2 Är tvisten sådan att den först ska prövas av annan instans (t ex kronofogdemyndighet, arrende- eller hyresnämnd) betalas endast kostnader som uppkommer efter sådan prövning.

Handelsträdgårdsförsäkring-Anmärkning

Vad gäller tvist som prövas enligt 11.1 eller 11.2 ersätts kostnader för utredningar i arrendenämnd, då den försäkrade visat att utredningen är nödvändig för den fortsatta prövningen.

11.2 Tvistemål med rättegång

Försäkringen gäller för försäkrads egna ombuds- och rättegångskostnader och sådana motpartskostnader som denne efter domstols prövning förpliktas utge i tvistemål som anges i E.11.1 första stycket eller som efter sådan prövning kan prövas av hovrätt eller Högsta domstolen. Försäkringen gäller även för hyres- eller arrendetvist som prövas vid Svea hovrätt.

Träffas förlikning under rättegång gäller försäkringen för ombuds- och rättegångskostnader som försäkrad åtagit sig att betala motpart, under förutsättning att det är uppenbart att försäkrad skulle ålagts att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvistemålet prövats av domstol.

Anmärkning

Som rättegångskostnad anses även kostnad för medlare som är förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken.

11.3 Tvist med skiljemannaförfarande

Försäkringen gäller för kostnader för skiljemannaförfarande om tvisten utan sådant förfarande skulle ha prövats av i E.11.1 första stycket nämnda domstolar. Ersättning lämnas för försäkrads egna kostnader och för sådana motpartskostnader, som de efter skiljemännens prövning förpliktats att utge, dock inte för ersättning till skiljemännen.

11.4 Skattemål

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäligen ombudskostnader i länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt i skattemål angående taxering av den försäkrade verksamheten.

12. Vad försäkringen inte gäller för

12.1 Vissa tvister

Försäkringen gäller inte för tvist

- som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kap 3d § första stycket rättegångsbalken (s k småmål). Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet
- som rör sådan av försäkrad bedriven eller planerad verksamhet eller del därav som enligt miljölagstiftning kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om denna lagstiftning åberopas eller inte
- när försäkrad begär eller för talan om tillstånd, godkännande eller liknande om saken prövas av fastighetsdomstol eller vattendomstol
- som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagar t ex tvister gällande provision, arbetstvister eller liknande

- som avser fordran eller annat anspråk som överlåtits på försäkrad om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom
- som grundar sig på försäkrads borgensåtagande eller liknande åtagande
- som avser skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranlett misstanke om brott eller åtal för brott som kräver grov oaktsamhet eller uppsåt för straffbarhet
- enligt marknadsföringslagen
- som avser ersättningsanspråk mot försäkrad som kan omfattas av ansvarsförsäkring
- som gäller försäkrad i egenskap av ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, vatten- eller luftfarkost
- där försäkrad är konkursgäldenär eller part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion
- där försäkrad inte har befogat intresse av att få sin sak prövad
- som avser anspråk som uppkommit mellan företag inom samma koncern eller mellan delägare som omfattas av detta försäkringsavtal.

12.1.1 Vissa kostnader för eget arbete m m

Försäkringen ersätter inte

- kostnader som avser försäkrads eget arbete, inkomstbortfall, resor eller uppehålle
- kostnader för utredning om innehållet i utomnordisk rätt
- kostnader för ombuds resor utom Norden
- kostnader för verkställighet av dom, beslut eller avtal
- bokföringskostnader
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter.

12.1.2 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt
- underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att utfå ersättning av motpart
- krävs på högre ersättning för ombudskostnad än vad som utdömts efter prövning av domstol.

12.2 Vissa skattemål

Försäkringen gäller inte för biträde i mål

- angående skattebrott
- angående skönstaxering
- angående arvs- och gåvoskatt
- huruvida skatt eller avgift har inbetalts till myndighet
- angående eftertaxering som beror på att de försäkrade fullgjort sin uppgiftsplikt på ett oriktigt sätt
- angående fastighetstaxering
- som har samband med köp eller försäljning av aktier eller liknande andelsbevis
- angående moms.

12.2.1 Vissa kostnader för eget arbete m m i skattemål

Försäkringen ersätter inte

- kostnader som avser försäkrads eget arbete, inkomstbortfall, resor eller uppehålle
- bokföringskostnader
- avgifter, räntor, skattetillägg böter eller viten.

12.2.2 Vissa merkostnader i skattemål

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

42. Självrisk

Självrisken* är 20 % av prisbasbeloppet* och 20 % av de kostnader enligt E.11, som överstiger 20 % av prisbasbeloppet*.

Endast en självrisk tillämpas

- när 2 eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist
- när försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter, även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.
- om flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp* avrundas nedåt till närmast 100-tal kronor.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt E.11 med avdrag för
- självrisk enligt E.42.

43.1 Högsta ersättning

Vid varje tvist är bolagets ersättningsskyldighet för ombuds- och rättegångskostnader begränsad till högst 5 prisbasbelopp*.

För samtliga tvister som uppkommer undersamma försäkringsår, är bolagets ersättningsskyldighet begränsad till högst 25 prisbasbelopp*.

En tvist föreligger om

- 2 eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist
- försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund
- flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

Kan försäkrad i en och samma tvist erhålla ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag begränsas ersättningen så att den tillsammans med övriga försäkringar uppgår till högst 5 prisbasbelopp*.

43.3 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas till försäkrads eget ombud för försäkrads egna ersättningsbara kostnader enligt E.11 när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om försäkrad blir, eller riskerar att bli, ersättningsskyldig till flera, har bolaget rätt att fördela resterade del av försäkringsersättningen.

Ersättning à conto förutsätter särskild prövning. Bolaget åtar sig utbetalning högst 1 gång var sjätte månad.

Q. Säkerhetsföreskrifter

10-11 Egendoms- och Avbrottsförsäkring

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Försäkringstagaren ska iaktta aktsamhet och vidta åtgärder för att förebygga skada.

Försäkrad egendom får inte användas under förhållanden som innebär onormal påfrestning på egendomen.

Den försäkrade ska iaktta de säkerhetsföreskrifter som

- anges i försäkringsbrevet
- meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande
- meddelas av myndighet
- anges i lag eller förordning om
 - brandfarliga varor
 - explosiva varor
 - elektrisk starkströmsanläggning
 - hälso- och miljöfarliga varor

- anges i vägtrafikkungörelsen
- anges i Q 10.1 - 11.2

10. Särskilda säkerhetsföreskrifter

10.1 Brandsläckning och brandlarm

10.11 Brandsläckning

Brandsläckningsredskap ska finnas i den utsträckning som anges av bolaget och kommunens räddningstjänst.

Med brandsläckare avses certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg). Detta gäller även med ändring av Q 10.35.

Brandsläckningsutrustning ska alltid hållas i funktionsdugligt skick och vara lättillgänglig.

10.12 Brandlarm

Brandlarm ska finnas i den utsträckning som anges av bolaget och kommunens brandförsvaret.

Anläggningen ska vara godkänd av bolaget och hållas i funktionsdugligt skick. Prövning av anläggningen ska göras enligt bolagets anvisningar.

10.2 Branddörr och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd under icke-arbetstid.

10.3 Brandfarlig sysselsättning

10.31 Öppen eld

Öppen eld får inte förekomma inom 15 meter från byggnad eller upplag av lättantändliga ämnen (t ex emballage, papper eller spån).

10.32 Bränning av emballage och skräp

Bränning får förekomma endast enligt myndigheternas anvisningar.

10.33 Upptining

Upptining med elström får utföras endast av behörig elinstallatör. Svetslåga, blåslampa, varmluftspistol eller dylikt får inte användas.

10.34 Tobaksrökning

Tobaksrökning får inte ske i lokal med brännbart material eller upplag av lättantändliga ämnen (t ex emballage, papper eller spån).

10.35 Brandfarliga heta arbeten

Med brandfarliga heta arbeten avses svetsning och skärning med elektricitet eller gas, lödning, bearbetning med snabbgående verktyg som medför uppvärmning och gnistbildning.

- Brandfarliga heta arbeten får utföras vid **permanent arbetsplats** - t ex särskild verkstadslokal - inomhus endast om
 - golv är av obrännbart material samt väggar och tak har tändsdyddande beklädnad
 - arbetsplatsen är städad och lättantändligt material, t ex emballage, inte finns vid arbetsplatsen
 - 1 st brandsläckare av lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) finns vid arbetsplatsen.

- Brandfarliga heta arbeten får utföras vid **tillfällig arbetsplats** inomhus eller utomhus i närheten av byggnad eller brännbart material endast om
 - medgivande från bolaget inhämtats för arbetsplats i närheten av lättantändligt material (t ex emballage) eller vid plats där lättantändligt material finns
 - arbetsplatsen är städad och vid behov vattnad
 - brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen har flyttats, skyddats eller avskärmats genom övertäckning med t ex blöt presenning. Eller om detta inte kan ske, materialet fuktats väl med vatten, brännbara byggnadsdelar är kontrollerade, skyddade och kan göras åtkomliga för släckningsinsats
 - springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och invid arbetsplatsen är tätade och kontrollerade med hänsyn till fara för brand
 - 1 st brandsläckare av lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) och en vattenslang med vattentryck fram till strålmunstycke eller 2 st brandsläckare av lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) finns vid arbetsplatsen
 - brandvakt, förutom den som utför arbetet finns. Den person som är brandvakt ska kontinuerligt bevaka arbetsplatsen och kunna hantera släckutrustning. Även under raster och efter arbetets slut ska arbetsplatsen bevakas av brandvakt tills risk för brand inte bedöms föreligga. Brandvakt ska dock alltid ha arbetsplatsen under uppsikt minst en timme efter avslutade brandfarliga heta arbeten
 - alla entreprenörer (även andra handelsträdgårdsmästare eller lantbrukare) som utför arbetet på fastigheten ska minst ha giltigt certifikat enligt SBE (Svenska Brandförsvarsföreningens behörighetsutbildning) för heta arbeten eller motsvarande.

10.4 Elanläggning

10.41 Allmänt

Elanläggningar ska uppfylla i Sverige gällande starkströmsföreskrifter (Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter) och LBKs rekommendationer (Lantbrukets Brandskyddskommitté).

Elinstallationsarbete får endast utföras av behörig elinstallatör eller av honom anställd yrkesman.

10.42 Revisionsbesiktning

Av försäkringsbrevet framgår om växthusanläggningen ska revisionsbesiktigas.

Elektrisk starkströmsanläggning inom samtliga byggnader (växthus och andra byggnader) ska revisionsbesiktigas på försäkringstagarens bekostnad. Besiktningen ska utföras av besiktningsman som godkänts av Svenska Brandförsvarsförningens Elektriska Nämnd eller av bolaget.

Revisionsbesiktning ska ske minst vart tredje kalenderår.

Vid revisionsbesiktning gjorda anmärkningar ska av behörig person rättas inom två månader efter besiktningen. Intyg om utförd besiktning, gjorda anmärkningar och vidtagna åtgärder ska av försäkringstagaren företes för bolagets representanter eller på begäran.

10.5 Skuggningsväv

Skuggningsväv i växthus som installeras efter 1996-01-01 måste vara tillverkad av material som är klassat och godkänt som svårantändligt material av SP (Statens Provningsanstalt). Andra motsvarande klassningar och godkännanden kan efter bolagets medgivande accepteras.

10.6 Datautrustning

10.61 Datoranläggning

Datoranläggning ska ha överspänningsskydd (varistorer eller motsvarande) enligt LBKs rekommendationer nr 12 (Lantbrukets Brandskyddskommitté), som skyddar mot skador som uppkommer genom åskslag. Datorn ska också ha utrustning som skyddar mot skador som kan uppstå genom strömavbrott eller variationer i nätspänningen.

Reservdelar ska finnas eller kunna skaffas fram inom 24 timmar. Alternativt kan ett serviceavtal tecknas med samma tidsgräns.

10.62 Styr- och produktionsprogram samt dataregister

Aktuella styr- och produktionsprogram ska finnas i minst tre exemplar.

Programunderlaget (t ex användarhandbok och dokumentation) och dokumentation för dessa räknas som ett exemplar. Övriga två exemplar (vanligen hårddisk och diskett) ska finnas i maskinellt läsbar form på åtskilda media, varav ett exemplar ska förvaras i datamediaskåp eller på annat brandsäkert sätt avskilt så att dessa ej kan skadas vid samma skadetillfälle.

Av register lagrade på maskinellt läsbara media (t ex band, skiva) ska finnas en generation, alternativt kopia, som ska förvaras i datamediaskåp eller på annat sätt brandsäkert avskilt så att dessa ej kan skadas vid samma skadetillfälle.

Datamediaskåp ska ha sådan motståndskraft att temperaturen i skåpet, efter en timmes brand i omgivningen, inte överstiger 65 ° C. Aktuella styr- och produktionsprogram ska finnas i minst tre exemplar.

10.7 Uppvärmningsanläggningar

10.71 Allmänt

Uppvärmningsanläggning, hit räknas även halm och flisanläggning, ska anordnas enligt myndigheternas anvisningar och LBKs rekommendationer nr 11 (Lantbrukets Brandskyddskommitté). Detta gäller bland annat krav på utförande av pannrum, röckanaler och förvaring av bränsle.

Innan uppvärmningsanläggning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle tas i bruk ska den godkännas av kommunens skorstensfejarmästare och bolaget. Brännbart material ska hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och röckanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.

10.72 Värmeapparat

Varmluftspanna, byggtork eller annan anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle ska vara av typ som godkänts av Statens Provningsanstalt eller annan behörig myndighet.

Elvärmeapparater ska vara typgodkända av Svenska Elektriska Materialkontrollanstalten (SEMKO) eller annan behörig myndighet.

Flyttbar uppvärmningsanordning får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

10.73 Särskilda anordningar

Anordningar där risk för överhettning föreligger, t ex kaffebryggare och bastu ska vara försedda med ej urkopplingsbar timer.

10.8 Motordrivet fordon

Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och truck) får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- fordonet är försett med huvudströmbrytare som bryter strömtillförseln från batteri.
Huvudströmbrytaren med anslutningar ska uppfylla försäkringsbranschens krav enligt SBF 127 kap 6.(Svenska Brandskyddsföreningen)
- permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap
- bolaget och kommunens räddningschef lämnat medgivande därtill, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarligt.

Motordrivet fordon får inte utan medgivande av bolaget eller kommunens räddningschef garageras inom växthus, packhus eller lagerlokal.

Laddning av batterier ska utföras i väl ventilerat utrymme och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt.

10.9 Cistern för brandfarliga vätskor

Cistern ska uppfylla vad som sägs i förordningen om brandfarliga vätskor inklusive gällande tillämpningsföreskrifter.

Cistern ska vara försedd med elektroniskt överfyllnadsskydd.

Kontroll av cistern för brandfarliga vätskor med tillhörande utrustning och skyddsanordningar ska utföras av sakkunnig person dels när den tas i bruk, dels därefter enligt gällande myndighetskrav dock minst vart 12:e år. Den sakkunnige ska vara auktoriserad av SWEDAC (Styrelsen för teknisk ackreditering) eller annan behörig myndighet. Intyg över utförd kontroll ska av försäkringstagaren visas för bolagets representant på begäran.

Beträffande krav på låsanordning för cistern, se Q 12.3.

11.0 Snölast på tak

Byggnaders tak ska skottas om stora mängder snö samlas på taken. Gäller dock inte växthus.

11.1 Säkerhetsföreskrifter vid vätskeutströmning från ledningssystem

11.11 Frysrisk

Skäliga åtgärder ska vidtas för att förhindra utströmning genom frysning.

11.12 Dagvattenledningar

Invändigt ledningssystem för regn- eller smältvatten ska uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt Boverkets Byggregler (BBR).

11.13 Provning

Ledningssystem ska innan det tas i bruk provas och godkännas i vedertagen ordning.

11.14 Underhåll

Ledningssystem och övriga anordningar som ska förhindra utströmning ska underhållas på ändamålsenligt sätt. Påföljd enligt Q 11.22 tillämpas dock endast om underhållet är uppenbart eftersatt.

11.2 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

11.21 Säkerhetsföreskrifter vid brandfarliga heta arbeten

Har säkerhetsföreskrift inte följts sätts ersättningen ned med 30 % dock med lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp*. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger.

11.22 Annan säkerhetsföreskrift

Har föreskrift inte följts sätts ersättningen ned med 20 % dock med lägst ett halvt och högst 10 prisbasbelopp*. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger. Vid allvarligt åsidosättande av föreskrift kan nedsättning ökas, till och med så mycket att ingen ersättning betalas.

Nedsättning görs dock inte

- om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om säkerhetsföreskriften uppfyllts
- om den som skulle tillse att föreskriften uppfyllts inte kan lastas för att den åsidosatts

- för skada genom snölast vid extrema väderleksförhållanden under förutsättning att det på grund av väderleksbetingelserna inte varit möjligt att undanröja snön samt att tidigare snöbelastning inte väsentligt påverkat skadan.

12. Låsanvisningar

12.1 Allmänt

Lokal och låsanordning ska i sin helhet ge ett godtagbart skydd mot inbrott och försvåra bortförande av egendom.

Med lokal menas även arbets- och redskapsbod.

12.2 Krav på lokal och låsanordning

Krav på lokal

Alla lokaler ska ha golv, väggar, tak, dörrar och fönster som är svåra att forcera. Samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av försäkringstagaren anses som en och samma lokal.

Krav på låsanordning

Alla dörrar, portar och luckor ska vara låsta med godkänt lås och slutbleck av tillhållar- eller cylindertyp. Alternativt kan beslag och hänglås användas. Hänglås ska vara av minst klass 2. Godkända lås anges i försäkringsbranschens förteckningar SBF 175, 177 och 178.

Nyckel, kod eller låskombination till byggnad och lokal ska handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i försäkringslokalen att den är lättillgänglig för obehörig.

12.3 Krav på låsanordning för cistern

Påfyllnings- och tappningsanordningar samt andra öppningar ska vara försedda med låsanordning som lägst motsvarar beslag och hänglås klass 2.

20. Ansvarsförsäkring

20.1 Den försäkrade ska iaktta

- de säkerhetsföreskrifter som anges i försäkringsbrevet
- att dokumentationen i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar i rimlig omfattning förvaras och på bolagets begäran företes när det kan vara av betydelse för att kunna fastställa leveranstidpunkt, om skadeståndsskyldighet föreligger eller om produkt varit defekt vid leverans.

20.2 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Har den försäkrade inte iakttagit sin skyldigheter enligt säkerhetsföreskrifterna i Q 20.1 och har detta varit till väsentligt men i utredningen av skadeståndsfrågan eller ersättningsberäkningen, görs ett avdrag med 20 % av annars utgående ersättning, dock lägst med ett halvt och högst med tio prisbasbelopp*.

R. NÄR SKADA INTRÄFFAT

10 Egendoms- och Avbrottsförsäkring

10.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom
- i samråd med bolaget utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade verksamhetens drift.
- söka bereda arbetstagare, som genom skadan blivit utan arbete, annan sysselsättning onom eller utanför företaget.

10.2 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för försäkringsbolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars skulle ha betalats eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet.

10.3 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Dessutom ska den försäkrade vid stöld, inbrott, rån, överfall eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända in polisintyg till bolaget.

10.4 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget snarast efter det att skadan uppkommit och senast sex månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning.

Avser ersättningskravet förlust enligt B Avbrottsförsäkring, ska krav framställas senast 3 månader efter ansvarstidens slut.

Framställs kravet senare är bolaget fritt från ansvar.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom - skadad och oskadad - med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan samt ålder. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättnings storlek.

10.5 Gravationsbevis och panthavares godkännande

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget.

10.6 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att besiktiga skada samt att innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för reparation och tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering. Iakttar den försäkrade inte vad som här sagts är bolagets ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

20. Ansvarsförsäkring

20.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

20.2 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte iakttagit sin räddningsplikt enligt ovan, och om det kan antas att detta varit till men för försäkringsbolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå, eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet.

20.3 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas så snart som möjligt till bolaget.

20.4 Skadeståndskrav

Skadeståndskrav skall vidarebefordras till försäkringsbolaget snarast efter det att försäkrad erhållit det. Om skadeståndskravet inte framförts till försäkringsbolaget inom sex månader efter det att försäkrad erhållit kravet, är bolaget fritt från ersättningsskyldighet.

20.5 Uppgiftsskyldighet och utredning

Den försäkrade är skyldig att bistå bolaget vid skadeutredning och att på anmodan tillhandahålla verifikationer, bevis, och andra handlingar som behövs för att bedöma den försäkrades och bolagets ansvarighet samt ersättnings storlek.

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet.

20.6 Uppgörelse i godo

Om bolaget så begär är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan bolagets tillåtelse medge skadeståndsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Iakttar den försäkrade inte av bolaget lämnade föreskrifter är bolaget fritt från ansvar om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Har bolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd är bolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkommen kostnad och att företa ytterligare utredning.

20.7 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet, eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta bolaget om detta. Den försäkrade är skyldig att i händelse av rättegång tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos den försäkrade anställd personal. Bolaget äger rätt att efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

30. Rättsskyddsförsäkring

30.1 Anmälan om tvist

Tvist ska anmälas och ersättningskrav framställas snarast, dock senast 3 år från tvistens uppkomst respektive den händelse som orsakade skattemålet.

Anmäls tvistens senare är bolaget fritt från ansvar.

Anmärkning

Försäkrad anses ha fått kännedom om försäkringsfallet när ombud anlitas i tvist.

30.2 Ombud

Ombud ska anlitas innan tvist anhängiggörs i domstol. Är tvist sådan att den enligt E.11.1 först ska prövas av annan instans, ska ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till ärendets natur och den ort där verksamheten bedrivs, och vara

- ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller jurist anställd hos sådan ledamot eller på allmän advokatbyrå eller
- annan person som efter prövning av Försäkringsbolagens rättsskyddsnämnd visats lämplig.

Handelsträdgårdsförsäkring-Anmärkning

- för Handelsträdgårdsförsäkring gäller att ombudet även kan vara jurist anställd på LRF Konsult Juridiska Byrån

Bolaget har rätt att hos Sveriges Advokatsamfund eller motsvarande prövningsinstans påkalla skiljedom, eller att hos Försäkringsbolagens rättsskyddsnämnd pröva skäligheten av arvode eller kostnader för ombud. Ombudet ska förbinda sig att godta sådan prövning.

Vid tvist utomlands har bolaget rätt att bestämma vilket ombud som ska anlitas.

30.3 Bedrägliga uppgifter

Om försäkrad svikligen uppgger, förtiger eller döljer något av betydelse för bedömning av försäkringsersättningen kan denna begränsas eller helt bortfalla.

Y. ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER

1. Försäkringstiden och förnyelse av försäkringen

Försäkringstiden räknas från kl 00.00 begynnelse dagen och är ett år om inte annat anges i försäkringsbrevet. Tecknas försäkring på begynnelse dagen räknas försäkringstiden dock först från den tidpunkt da försäkringsavtalet ingås.

Vid försäkringstidens slut förnyas försäkringen genom att försäkringstagaren betalar den premie som bolaget genom utsänd avi underrättar honom om. Om högre premie eller ändrade villkor ska gälla för den nya försäkringen skall bolaget meddela detta senast då premieavin sänds ut.

Har bolaget anledning att inte förnya försäkringen skall försäkringstagaren underrättas om detta senast en månad före försäkringstidens slut. Skickas meddelandet senare förlängs försäkringen med lika många dagar som meddelandet är försenat.

2. Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden

2.1 Bolaget har rätt att vid dröjsmål med premiebetalningen säga upp försäkringen att upphöra

- 3 dagar efter uppsägningen vid första premieperioden (nyteckning)
- 7 dagar efter uppsägningen vid senare premieperiod.

2.2 Bolaget har rätt att säga upp försäkringen före försäkringstidens utgång:

- om försäkringstagaren eller den försäkrade har väsentligt åsidosatt sina förpliktelser mot bolaget
- när de förhållanden som ligger till grund för försäkringen ändras på ett sätt som bolaget inte kan antas ha tagit i beräkning och som medför att risken för skada ökar.

2.3 Om försäkrad inte tillåter att bolaget besiktigar försäkrad egendom har bolaget rätt att säga upp försäkringen att upphöra 14 dagar efter uppsägningen.

2.4 Försäkringstagaren har rätt att säga upp försäkringen om försäkringsbehovet helt eller till väsentlig del faller bort, t ex genom att egendom avyttras.

3. Premiebetaling och uppgifter för förnyad försäkring

3.1 Första premie

Premien ska betalas i förskott. Bolagets ansvarighet inträder vid försäkringstidens början, även om premien ännu inte har betalats. Detta gäller endast under förutsättning av premien betalas inom 14 dagar efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Betalas inte premien inom 14 dagar efter utsändningen av avi föreligger dröjsmål med premiebetaling. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp inträder bolagets ansvarighet först dagen efter betalningen.

3.2 Förnyad försäkring

3.21 Uppgifter för förnyad försäkring

För beräkning av premie för nytt försäkringsår ska försäkringstagaren utan dröjsmål lämna uppgift om

- ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförlig förbättring av fullvärdeförsäkrad byggnad
- årsomsättningen
- investering av övrig fullvärdeförsäkrad egendom.

Definition

Årsomsättning

Med årsomsättning förstås försäljningssumman exklusive mervärdesskatt enligt årsredovisningen för senaste räkenskapsåret.

3.22 Förnyelsepremie

Premien för förnyad försäkring ska betalas senast på dess begynnelse dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än en månad efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Försäkringen förnyas under förutsättning att premien betalas enligt i föregående stycke föreskriven tid.

Försäkringen förnyas även om premien betalas senare än inom före-skriven tid, dock endast under förutsättning att betalning sker innan försäkringen sagts upp. Bolagets ansvarighet inträder i detta fall först dagen efter betalningen.

3.3 Tilläggspremie under försäkringstiden

Om tilläggspremien i sin helhet är föranledd av att försäkringen utökats, gäller för tilläggspremien vad som sagts om första premien (se Y 3.1).

Om tilläggspremien i övriga fall inte betalas inom 14 dagar efter det att bolaget skickat ut premieavin, begränsas bolagets ansvarighet till vad som svarar mot erlagd premie.

3.4 Särskilda regler vid kontobetalning

Utöver vad som angetts i Y 3.1 -3.3 gäller bestämmelserna i kontoavtalet (autogiroavtalet).

Om kontot upphör att gälla av annan anledning än utebliven betalning aviseras premie för återstående del av försäkringstiden. Premie ska betalas enligt reglerna i Y 3.1 - 3.3.

3.5 Särskilda regler vid annan delårsbetalning än konto

Premien för senare premieperiod (månads-, kvartals- eller halvårsbetalning) ska betalas senast på periodens första dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än en månad efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Betalas inte premien i rätt tid föreligger dröjsmål med premiebetalningen och bolagets ansvarighet upphör, d v s bolaget ansvarar inte längre för försäkringsfall. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp, återinträder bolagets ansvarighet först dagen efter betalningen.

4. Rätt till premieåterbetalning när försäkringen upphör i förtid

Om försäkringen efter försäkringstagarens uppsägning upphör att gälla ska bolaget återbetala det belopp som svarar mot den reduktion av premien som skulle ha gjorts om försäkringen från början hade bestämts att gälla för den kortare tiden.

Om försäkringen efter bolagets uppsägning upphör att gälla återbetalar bolaget oförbrukad del av premien.

Om försäkrad egendom skadats är den premie som belöper på ett försäkringsbelopp motsvarande skadeersättningen förbrukad.

5. Upplysningsplikt och riskökning

5.1 Felaktiga eller ofullständiga uppgifter

Premie och försäkringsvillkor grundar sig på de uppgifter som lämnades då försäkringen tecknades. Har försäkringstagaren lämnat uppgifter, som han insett eller bort inse vara felaktiga eller ofullständiga, och har detta medfört för låg premie eller alltför förmånliga villkor, begränsas bolagets ansvarighet till vad som svarar mot erlagd premie och de villkor som egentligen skulle ha gällt. Om bolaget med kändedom om de rätta förhållanden skulle ha vägrat försäkring, lämnas ingen ersättning om skada inträffar.

5.2 Ändrade förhållanden

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada ska försäkringstagaren meddela detta till bolaget. Skulle ändringen ha medfört högre premie eller ändrade villkor och har försäkringstagaren utan skäligen anledning underlåtit att meddela bolaget ändringen begränsas ansvarigheten på samma sätt som anges i punkt Y 5.1.

5.3 Besiktning

Bolaget har rätt att besiktiga den försäkrade egendomen.

6. Återkrav

I den mån bolaget har betalat ersättning övertar bolaget den försäkrades rätt att kräva ersättning av den som är ansvarig för skadan.

Återkrav mot privatperson får framställas endast om

- denne vållat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet
- skadan har samband med dennes förvärvsverksamhet.

7. Grov vårdslöshet och uppsåt

Bolaget är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

8. Bedrägliga uppgifter vid skadereglering

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

9. Krig

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplöpp.

10. Atomkärnprocess och dammbrott

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess, t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning, radioaktivt sönderfall eller strålning från radon.

Försäkringen omfattar inte skada som orsakats av dammbrott i kraftverks-damm eller regleringsdamm för elkraftproduktion.

Undantaget i andra stycket avser inte Ansvarsförsäkring och Rättsskydds-försäkring.

11. Dubbelförsäkring

Är intresse som omfattas av denna försäkring försäkrat även genom annan försäkring och finns i denna förbehåll vid dubbelförsäkring, gäller samma förbehåll för båda försäkringarna. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i försäkringsavtalslagen.

12. Force majeure

Bolaget är inte ansvarigt för förlust som kan uppstå om skadeutredning, utbetalning av ersättning eller iståndsättande av skadad egendom fördröjs pga krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution eller uppror eller pga myndighets åtgärd, strejk, lockout, blockad eller liknande händelse.

13. Preskription

Om den försäkrade underlåter att framställa ersättningskrav till bolaget senast sex månader från det att han fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning lämnas inte någon ersättning.

Den som inte är nöjd med bolagets beslut om ersättning förlorar sin rätt om han inte väcker talan mot bolaget inom tre år från det han fick kännedom om att fordringen kunde göras gällande och i varje fall inom tio år från det att fordringen tidigast hade kunnat göras gällande.

Bolaget får dock inte avböja kravet av sådan anledning om det framställts före den i första stycke angivna tidpunkten och den försäkrade inom sex månader från det han fick del av bolagets ståndpunkt väcker talan vid domstol angående kravet.

15. Lagtillämpning

Twist med anledning av detta försäkringsavtal ska avgöras av svensk domstol och med tillämpning av svensk lag.

16. Försäkringsavtalslagen

För denna försäkring gäller i övrigt bestämmelserna i försäkringsavtalslagen (FAL).

17. Personuppgiftslagen (1998:204)

Bolaget behandlar sådana personuppgifter som är nödvändiga för att fullgöra bolagets åtaganden enligt denna försäkring. Uppgifterna kan lämnas ut till annat bolag inom Länsförsäkringar eller till andra bolag som bolaget samarbetar med.

Uppgifterna används bl a för att teckna och administrera avtal och fullgöra avtal och rättsliga skyldigheter. Uppgifterna används också för att ge en helhetsbild av försäkring och sparande inom Länsförsäkringar och som underlag för att informera om och erbjuda bolagets olika tjänster samt för att ge en god service.

Huvudansvarig för behandlingen av personuppgifter är bolaget.

18. Gemensamt skadeanmälningsregister (GSR)

Bolaget äger rätt att i ett för försäkringsbranschen gemensamt skade-anmälningsregister (GSR) registrera anmälda skador i anledning av denna försäkring. Registret används endast i samband med skadereglering. Personuppgiftsansvarig för det gemensamma skadeanmälningsregistret är Försäkringsförbundet.

Z. DEFINITIONER

1. Prisbasbelopp

Med prisbasbelopp avses det belopp som fastställs enligt lagen om allmän försäkring och som gällde det år skadan eller tvisten uppkom.

